

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
EVGENI TANCHEV
esitatud 5. märtsil 2020¹

Kohtuasi C-549/18

Euroopa Komisjon
versus

Rumeenia

Liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine – ELTL artikkel 258 – Direktiiv (EL) 2015/849 –
Rahapesuvastane tegevus – ELTL artikli 260 lõige 3 – Seadusandlikus menetluses vastu võetud
direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamata jätmine – Rahalised karistused – Põhisumma maksmine

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas asjas on Euroopa Komisjon palunud algatada ELTL artikli 258 alusel rikkumismenetluse Rumeenia vastu, kuna Rumeenia ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et võtta 26. juuniks 2017 üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ,² või igal juhul ei ole komisjonile nendest meetmetest teatanud.

2. Samuti palub komisjon ELTL artikli 260 lõike 3 alusel mõista Rumeenialt välja põhisumma lõpliku suurusega 4 536 667,20 eurot selle eest, et Rumeenia on rikkunud oma kohustust teatada direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest. Samuti nõudis ta algul karistusmakset 21 974,40 eurot päevas, kuid loobus sellest nõudest menetluse käigus.

3. Seega pakub käesolev kohtuasi Euroopa Kohtule võimaluse kujundada ELTL artikli 260 lõiget 3 käsitlevat kohtupraktikat, mis tuleneb 8. juuli 2019. aasta põhjapanevast kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud).³ ELTL artikli 260 lõige 3 on Lissaboni lepinguga kehtestatud oluline säte, mis võimaldab komisjonil paluda, et Euroopa Kohus algataks ELTL artikli 258 alusel rikkumismenetluse põhjendusel, et liikmesriik „ei ole täitnud seadusandliku menetluse kohaselt vastuvõetud direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamise kohustust“, ja ühtlasi määraks sellele liikmesriigile rahalisi karistusi.

1 Algkeel: inglise.

2 ELT 2015, L 141, lk 73.

3 C-543/17, EU:C:2019:573. ELTL artikli 260 lõikega 3 on olnud seotud ka mitu varasemat kohtuasja, kuid need võeti tagasi enne, kui Euroopa Kohus oma otsuse tegi. Nendest kohtuasjadest kahte käsitlesid kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441) ja minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271), millel peatun oma analüüsis edaspidi.

4. Euroopa Kohus lahendab käesolevat kohtuasja paralleelselt kohtuasjaga komisjon *vs.* Iirimaa (C-550/18), milles esitan oma ettepaneku täna. Mõlemas kohtuasjas on tekkinud kaks olulist küsimust, mis puudutavad esiteks seda, kas komisjon peab põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3, ja teiseks selle sätte alusel määratava põhisumma hindamist. Käesolevas asjas on tekkinud ka eraldi küsimused seoses sellega, kas meetmed, millest on teatatud menetluse käigus, kujutavad endast kohustuste täitmist ELTL artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 tähenduses.

5. Kinnitan käesolevas ettepanekus, et Rumeenia on oma kohustused ELTL artikli 258 tähenduses täitmata jätnud ja teen Euroopa Kohtule ettepaneku mõista välja põhisumma ELTL artikli 260 lõike 3 alusel.

II. Õiguslik raamistik

6. Direktiivi 2015/849 artikli 67 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 26. juuniks 2017. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendes normidesse või nende normide juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.“

7. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/843, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist, ning millega muudetakse direktiive 2009/138/EÜ ja 2013/36/EL,⁴ artikli 1 lõikele 42 asendati direktiivi 2015/849 artikli 67 lõike 1 järgmise sõnastusega:

„1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 26. juuniks 2017.

Liikmesriigid kohaldavad artikli 12 lõiget 3 alates 10. juulist 2020.

Liikmesriigid loovad artiklis 30 osutatud registrid hiljemalt 10. jaanuariks 2020, artiklis 31 osutatud registrid hiljemalt 10. märtsiks 2020 ning artiklis 32a osutatud automatiseeritud keskmehhanismid hiljemalt 10. septembriks 2020.

[...]

Liikmesriigid edastavad käesolevas lõikes osutatud normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendes või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.“

III. Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

8. Komisjon, kellele ei olnud 26. juuniks 2017 direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest teatatud, saatis Rumeeniale 18. juuli 2017. aasta ametliku kirja, paludes tal astuda vajalikud sammud kahe kuu jooksul alates selle kirja saamisest.

⁴ ELT 2018, L 156, lk 43.

9. Vastuskirjas, mille kuupäev on 19. september 2017, teatas Rumeenia komisjonile, et ülevõtmismeetmed võetakse detsembris 2017.

10. Põhjendatud arvamuses, mille kuupäev on 7. detsember 2017, märkis komisjon, et Rumeenia ei ole talle ikka veel teatanud direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest, ja palus tal seda teha kahe kuu jooksul alates selle põhjendatud arvamuse kättesaamisest.

11. Pärast seda, kui sellele põhjendatud arvamusele reageerimise tähtaja pikendamise taotlus rahuldamata jäeti, esitas Rumeenia oma vastuse 8. veebruari 2018. aasta kirjas, märkides, et õigusaktid direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks võetakse vastu mais 2018.

12. Asudes seisukohale, et Rumeenia ei ole ikka veel direktiivi 2015/849 üle võtnud ega ülevõtmismeetmetest teatanud, otsustas komisjon 19. juulil 2018 paluda, et Euroopa Kohus algataks rikkumismenetlust.

13. Hagiavalduses, mille komisjon esitas Euroopa Kohtule 27. augustil 2018, palus ta ELTL artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 alusel algatada käesoleva kohtuasja järgmiste nõuetega:

- esiteks tuvastada, et kuna Rumeenia ei ole 26. juuniks 2017 võtnud direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid või vähemalt ei ole nendest meetmetest teatanud, on ta rikkunud selle direktiivi artiklist 67 tulenevaid kohustusi;
- teiseks mõista Rumeenialt direktiivi 2015/849 ülevõtmise tagamiseks vajalikest meetmetest teatamise kohustuse täitmisega hilinemise eest välja trahv 21 974,40 eurot iga viivitatud päeva kohta alates päevast, mil käesolevas asjas kohtuotsus kuulutatakse;
- kolmandaks mõista Rumeenialt välja põhisumma suurusega 6 016,80 eurot päevas, mis korrutatakse nende päevade arvuga, mis jäävad vahemikku alates järgmisest päevast pärast asjaomase direktiiviga määratud tähtaja möödumist kuni päevani, mil Rumeenia oma kohustused täidab, või kohustuste täitmata jätmise korral kuni Euroopa Kohtu otsuse kuulutamise päevani, tingimusel et minimaalne põhisumma on 1 887 000 eurot; ja
- neljandaks mõista Rumeenialt välja kohtukulud.

14. Kostja vastuses, mis on esitatud 7. novembril 2018, palub Rumeenia Euroopa Kohtul:

- esiteks jätta komisjoni hagi osaliselt rahuldamata, kuna see direktiiv on kehtivate riigisiseste õigusaktidega osaliselt rakendatud;
- teiseks jätta komisjoni hagi rahuldamata niivõrd, kui selles on palutud mõista talle ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalised karistused; ja
- kolmandaks, teise võimalusena jätta rahuldamata komisjoni nõue mõista välja põhisumma ja igal juhul vähendada komisjoni nõutud karistuste summat niisuguses ulatuses, mis vastab Rumeenia rikkumise ja käitumise erisustele.

15. Samuti esitasid komisjon ja Rumeenia 17. detsembril 2018 ja 15. veebruaril 2019 vastavalt repliigi ja vasturepliigi.

16. Komisjon teatas 28. augusti 2019. aasta kirjas Euroopa Kohtule, et ta loobub osaliselt oma nõuetest. Ta ei nõudnud enam päevamääraga karistusmaks väljamõistmist, sest see nõue kaotas oma eesmärgi, kui Rumeenia võttis direktiivi 2015/849 täielikult üle riigisisestesse õigusaktidesse, millest teatati 18. juulil 2019 ja mis jõustusid 21. juulil 2019. Lugeses viimati nimetatud kuupäeva Rumeenia kohustuste täitmise kuupäevaks, nimetas komisjon nõutavaks põhisummaks 4 536 667,20 eurot. Rumeenia esitas oma seisukohad selle kirja kohta 30. septembril 2019.

17. Belgiale, Eestile, Prantsusmaale, Iirimaa ja Poolale anti 6. detsembri 2018. aasta ja 7. jaanuari 2019. aasta otsusega luba astuda menetlusse Rumeenia nõuete toetuseks. Iirimaa võttis 14. veebruaril 2019 käesolevas asjas menetlusse astumise taotluse tagasi. Komisjon esitas Belgia, Eesti, Prantsusmaa ja Poola esitatud menetlusse astujate seisukohtade kohta oma seisukohad 11. juunil 2019.

18. Kohtuistungil, mis peeti 10. detsembril 2019, esitasid oma suulised seisukohad komisjon, Eesti ja Rumeenia.

IV. Poolte seisukohtade kokkuvõte

A. Kohustuste täitmata jätmise ELTL artikli 258 tähenduses

19. Komisjoni väitel ei võtnud Rumeenia 26. juuniks 2017 direktiivi 2015/849 artiklis 67 ette nähtud vajalikke ülevõtmismeetmeid või ei teatanud nendest meetmetest.

20. Samuti väidab komisjon, et 40 riigisisest meedet, millest teatati oktoobris 2018, pärast seda kui käesolev hagi oli esitatud, ja mida Rumeenia oma vastuses nimetas (edaspidi „teatatud meetmed“), ei taga direktiivi 2015/849 osalist ülevõtmist. Nendest meetmetest, millega on üle võetud varasemad direktiivid, mis direktiiviga 2015/849 kehtetuks tunnistati,⁵ ei piisa direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks, sest nende direktiivide vahel on olulisi erinevusi ja direktiiviga 2015/849 nähti ette palju uusi elemente. Ükski teatatud meede ei viita direktiivile 2015/849 – enne selle direktiivi vastuvõtmist võeti 37 teatatud meedet – ja Rumeenia ei ole esitanud ühtegi dokumenti, milles oleks selgitatud direktiivi 2015/849 sätete ja nende riigisiseste meetmete vastavate sätete vahelisi seoseid vastavalt selle direktiivi põhjendusele 67. Nagu ta kohtuistungil toonitas, ei saa kostja lisa pidada sellise selgitava dokumendi edastamiseks.⁶

21. Rumeenia märgib, et direktiivi 2015/849 täieliku ülevõtmise tagamiseks püüdis ta tagada selle direktiivi sätteid ühteainsasse akti inkorporeeriva riikliku õigusakti õigeaegset vastuvõtmist, kuid riigisisese menetluse kestsid ettenähtud tähtajast kauem.

22. Rumeenia on seisukohal, et ta ei ole direktiivi 2015/849 ülevõtmise kohustust täielikult täitmata jätnud, sest teatatud meetmetega on üle võetud varasemad direktiivid, mis direktiiviga 2015/849 kehtetuks tunnistati, ja selles osas, milles nende direktiivide sätted inkorporeeriti direktiivi 2015/849, tagavad need meetmed seega ka selle direktiivi osalise ülevõtmise. See, et nendes meetmetes ei ole direktiivile 2015/849 viidatud, ei välista seda, et need on ülevõtmismeetmed, sest need võimaldavad saavutada direktiivi 2015/849 eesmärgi. Teabe nende meetmete ja direktiivi 2015/849 vahelise seose kohta esitas ta kostja vastuse lisas.

⁵ Nimelt direktiivid 2005/60 ja 2006/70: vt käesoleva ettepaneku punkt 1.

⁶ Komisjon viitab 28. juuni 2005. aasta kohtuotsusele Dansk Rørindustri jt vs. komisjon (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 99).

B. ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamine

23. Tuginedes oma teatisele ELTL artikli 260 lõike 3 rakendamise kohta,⁷ märgib komisjon, et see, et Rumeenia on jätnud täitmata direktiivi 2015/849 artiklist 67 tuleneva kohustuse ülevõtmismeetmetest teatada, kuulub ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamisalasse. Nagu on märgitud ühes hilisemas teatises,⁸ on tema kohandatud praktika nõuda üldiselt põhisummat ja karistusmaksleid kohaldatav käesolevale juhtumile.

24. Komisjon väidab, et tema otsus taotleda süstemaatiliselt rahaliste karistuste määramist ELTL artikli 260 lõike 3 alusel ei kujuta endast tema kaalutusõiguse teostamata jätmist. ELTL artikli 260 lõige 3 annab talle laialdase diskretsiooniõiguse, mis on analoogne diskretsiooniõigusega otsustada, kas anda asi ELTL artikli 258 alusel kohtusse.⁹ Seega ei ole ta kohustatud konkreetselt põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3. Samuti on viivitused direktiivide ülevõtmisel tema sõnul piisavalt olulised, et põhisumma määramine oleks põhjendatud.

25. Rahaliste karistuste kindlaksmääramise kohta väidab komisjon, et ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud rahalised karistused tuleb arvutada samal meetodil nagu see, mida kohaldatakse ELTL artikli 260 lõike 2 alusel.¹⁰ Selle põhjal pakub komisjon välja põhisumma 4 536 667,20 eurot, mis rakendub Euroopa Kohtu otsuse kuulutamise päeval. See summa põhineb 6016,80 euro suurusel päevasummal, mis on korrutatud rikkumise kestuse päevade arvuga (754)¹¹ alates direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmise tähtajale järgnenud päevast (27. juuli 2017) kuni rikkumise lõppemisele eelnenud päevani (20. juuli 2019), võttes arvesse, et Rumeenia võttis direktiivi 2015/849 täielikult üle alates 21. juulist 2019.¹² Komisjon rõhutab, et rikkumise kestus on asjakohase karistuse kindlaksmääramisel oluline asjaolu ning seda ei tule arvutada mitte põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõppkuupäevast, vaid alates ülevõtmistähtaja möödumisele järgnenud päevast, sest just siis tekkis liikmesriigi teatamiskohustuse täitmata jätmine.¹³

26. Arvutades põhisumma jaoks päevasumma 6016,80 eurot, mis põhineb baasmääral, mis korrutatakse raskuskoefitsiendiga ja teguriga N,¹⁴ pakub komisjon rikkumise raskuskoefitsiendiks 8 vahemikus 1–20. See põhineb tuvastatud asjaoludel, mis on seotud esiteks direktiivi 2015/849 tähtsusega rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud ohtude eest tõhusa kaitse tagamisel Euroopa finantsturule ning teisels sellega, kuidas mõjutab selle direktiivi ülevõtmata jätmine Rumeenia poolt avalikke ja erahuve Euroopa finantsturul, investoreid ja kodanikke. Samuti peab ta kergendavaks asjaoluks seda, et ülevõtmise tähtaega direktiivi 2015/849 artiklites 30 ja 31 ette nähtud keskregistrite loomiseks on direktiiviga 2018/843 pikendatud, toonitades, et muude direktiivis 2015/849 ette nähtud kohustuste ülevõtmise tähtaeg ei muutu.

7 Komisjoni teatis – Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 260 lõike 3 rakendamine (ELT 2011, C 12, lk 1; edaspidi „2011. aasta teatis“), eelkõige punktid 7, 19 ja 21.

8 Komisjoni teatis ELi õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused (ELT 2017, C 18, lk 10) (edaspidi „2017. aasta teatis“), eelkõige lk 15 ja 16.

9 2011. aasta teatis, eelkõige punktid 16 ja 17.

10 2011. aasta teatis, eelkõige punktid 23 ja 28; 2017. aasta teatis, lk 15.

11 2011. aasta teatis, punkt 28 (kus on viidatud komisjoni teatisele EÜ asutamislepingu artikli 228 kohaldamise kohta (ELT 2007, C 126, lk 15; edaspidi „2005. aasta teatis“), punktid 19–24).

12 Vt käesoleva ettepaneku punkt 16. Komisjon pani algul ette ka päevamääruga karistusmaksle, kuid loobus sellest nõudest. Seepärast ma seda arvatust rohkem ei käsitle.

13 Komisjon viitab eelkõige 8. juuli 2019. aasta kohtuotsusele komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 88).

14 Vt 2005. aasta teatis, eelkõige punkt 24. Komisjon tugineb arvudele, mis on näidatud tema teatises „Rikkumismenetluse käigus komisjoni poolt Euroopa Kohtult soovitatava põhisumma ja karistusmaksle arutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamise kohta“ (C(2017)8720 final) (ELT 2017, C 431, lk 3).

27. Rumeenia, keda toetavad Belgia, Eesti ja Prantsusmaa, märgib, et kuna Rumeenia õiguses on ette nähtud direktiivi 2015/849 osaline ülevõtmine, ei ole ELTL artikli 260 lõige 3 kohaldatav. Teise võimalusena tuleb komisjoni välja pakutud rahalisi karistusi kohandada vastavalt käesoleva juhtumi asjaoludele.

28. Rahaliste karistuste määramise kohta väidab Rumeenia, keda toetavad Belgia, Eesti, Prantsusmaa ja Poola, et komisjoni süstemaatiline praktika nõuda rahalisi karistusi ELTL artikli 260 lõike 3 alusel on ekslik. Komisjon peab oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3 põhjendama, võttes arvesse iga juhtumi faktilisi ja õiguslikke asjaolusid. Võttes arvesse käesoleva juhtumi asjaolusid – sealhulgas äärmiselt lühikest kohtueelse menetluse staadiumi, direktiivi 2015/849 keerukust, Rumeenia koostööpingutusi ning seda, et Rumeenia on direktiivi 2015/849 osaliselt üle võtnud – ja seda, et komisjon ei põhjendanud oma otsust nõuda rahalisi karistusi, ei ole need karistused põhjendatud.

29. Samuti väidab Rumeenia, et põhisumma määramine ei ole põhjendatud ega proportsionaalne. Nagu on tunnistanud ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas,¹⁵ määratakse põhisumma erandlikes olukordades ja mitte automaatselt. Samuti ületab see seda, mida on vaja, et Rumeenia täidaks oma kohustused, võttes eelkõige arvesse, et ta on oma kohustused täitnud, mõju avalikele ja erahuvidele on üle hinnatud ning Euroopa Kohus ei ole varem Rumeeniat direktiivi õigel ajal ülevõtmata jätmise eest süüdi mõistnud. Nagu Rumeenia kohtuistungil toonitas ja nagu on märgitud Prantsusmaa seisukohtades, ei ole põhisumma määramine põhjendatud, kui liikmesriik menetluse ajal oma kohustused täidab, sest see ei toeta ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud eesmarke ajendada direktiive üle võtma ja lihtsustada rahaliste karistuste määramist.¹⁶

30. Rahaliste karistuste kindlaksmääramise kohta väidab Rumeenia, keda toetavad Belgia, Prantsusmaa ja Poola, et ELTL artikli 260 lõigete 2 ja 3 alusel ei tule arvutada karistusi ühel ja samal meetodil ning kriteeriume tuleb kohandada vastavalt ELTL artikli 260 lõikes 3 viidatud rikkumise liigile. Käesoleval juhul peab Rumeenia raskuskoefitsienti ülemääraseks, sest see puudutab osalist ülevõtmist ning Rumeenia tegi kogu menetluse kestel koostööd. Samuti ei ole ELTL artikli 260 lõike 3 alusel asjakohane võtta arvesse rikkumise kestust; teise võimalusena tuleb lähtuda põhjendatud arvamuses seatud kuupäevast, sest just siis hindab Euroopa Kohus, kas liikmesriik on kohustusi täitnud.¹⁷ Seepärast tuleb juhul, kui Euroopa Kohus põhisumma määrab, seda summat oluliselt vähendada ning samuti peab see vastama käesoleva juhtumi asjaoludele ja Rumeenia käitumisele.

V. Õiguslik analüüs

A. Kohustuste täitmata jätmise ELTL artikli 258 tähenduses

31. Ei tohi unustada, et ELTL artikli 258 alusel algatatud menetluses peavad liikmesriikide antavad teated vastavalt ELL artikli 4 lõikest 3 tulenevale lojaalse koostöö põhimõttele sisaldama piisavalt selget ja täpset teavet nende riigisiseste normide sisu kohta, millega direktiiv üle võetakse. Nii peab teates, millele võib olla lisatud vastavustabel, olema üheselt ära näidatud, millised on need õigus- ja haldusnormid, mille abil liikmesriik on enda hinnangul täitnud direktiivist tulenevad erinevad kohustused. Liikmesriigi poolt selle kohustuse rikkumine kas kogu teabe või selle osa andmata jätmisega või ebaselge või ebatäpse teabe edastamisega võib iseenesest anda alust tugineda ELTL artiklile 258.¹⁸

¹⁵ Rumeenia viitab eelkõige 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsusele komisjon vs. Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punktid 62, 63 ja 69).

¹⁶ Rumeenia viitab 8. juuli 2019. aasta kohtuotsusele komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 52).

¹⁷ Rumeenia viitab eelkõige 6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsusele komisjon vs. Hispaania (C-562/07, EU:C:2009:614, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁸ Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 51).

32. Muu hulgas on Euroopa Kohus märkinud, et ehkki direktiivi ülevõtmise võib tagada juba kehtivate liikmesriigi õigusnormidega, ei vabasta see liikmesriiki teatamiskohustusest, isegi kui see liikmesriik on nendest sätetest seoses varasemate direktiivide ülevõtmisega juba teatanud.¹⁹ Samuti, kui direktiivis on ette nähtud, et selle direktiivi ülevõtmise meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde peab olema lisatud viide sellele direktiivile, on vaja vastu võtta konkreetsed ülevõtmismeetmed.²⁰

33. Samuti on kohtupraktikas kujunenud, et ELTL artiklil 258 põhinevas menetluses lähtutakse selle kindlakstegemisel, kas liikmesriik on oma kohustused täitmata jätnud, olukorrast selles liikmesriigis põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõppedes ning Euroopa Kohus ei saa arvesse võtta hilisemaid muutusi.²¹

34. Käesoleval juhul tunnistab Rumeenia, et ta ei võtnud direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid ega teatanud nendest põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõpuks, s.o 8. veebruariks 2018.²² Menetlusosalised on nõus, et sellised meetmed võeti ja nendest teatati pärast seda kuupäeva (vt käesoleva ettepaneku punkt 16), mistõttu ei saa neid arvesse võtta.

35. Seoses teatatud meetmetega, mis kehtisid Rumeenias siis, kui ülevõtmise tähtaeg 26. juunil 2017 lõppes, ei veena mind Rumeenia poolt Euroopa Kohtu menetluses esitatud argumentid, et neid meetmeid võib võtta käesolevas menetluses arvesse kohustuste täitmata jätmise hindamisel. Kuna direktiivi 2015/849 artikli 67 lõige 1 kohustab liikmesriike tagama, et selle direktiivi ülevõtmise meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise ajal on nende juurde lisatud viide direktiivile (vt käesoleva ettepaneku punktid 6 ja 7), on Rumeenial vaja võtta vastu konkreetsed ülevõtmismeetmed. Rumeenia ei väida, et teatatud meetmed vastavad sellele tingimusele. Igal juhul ei vaidle Rumeenia vastu, et direktiivi 2015/849 nende meetmetega täielikult üle ei võetud ja et nendest teatati oktoobris 2018, s.o pärast direktiivi 2015/849 ülevõtmise tähtaja ja põhjendatud arvamuses seatud tähtaja möödumist.²³ Tulen selle juurde oma analüüsis pärastpoole tagasi (vt käesoleva ettepaneku punkt 68).

36. Sellepärast teen Euroopa Kohtule ettepaneku tuvastada, et kuna Rumeenia ei võtnud ettenähtud tähtaja jooksul kõiki direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid või vähemalt ei teatanud nendest meetmetest, on ta jätnud täitmata oma kohustused, mis tulenevad selle direktiivi artiklist 67.

B. ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamine

37. Käesolevas asjas puudutavad kesksed vaidlusküsimused esiteks komisjoni põhjendust tema otsuse kohta nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi ja teiseks põhisumma proportsionaalsust, millest omakorda tekivad mõned üldised küsimused, mis on muu hulgas seotud põhisumma arvutamise meetodiga ja ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitleva kohtupraktika kohaldatavusega. Samuti vaidlevad pooled selle üle, kas ELTL artikli 260 lõige 3 on käesolevale juhtumile kohaldatav, nimelt kas see laieneb olukorrale, kus liikmesriik on ülevõtmise meetmetest osaliselt teatamata jätnud.

19 Vt 16. juuli 2009. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa (C-427/07, EU:C:2009:457, punktid 108 ja 109).

20 4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania (C-599/17, ei avaldata, EU:C:2018:813, punkt 21).

21 Vt 18. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rumeenia (C-301/17, ei avaldata, EU:C:2018:846, punkt 42).

22 Käesoleval juhul lõppes asjakohane tähtaeg kaks kuud pärast seda, kui Rumeenia oli põhjendatud arvamuse 8. detsembril 2017 kätte saanud (vt käesoleva ettepaneku punkt 10).

23 Vt eelkõige 30. novembri 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Luksemburg (C-32/05, EU:C:2006:749, punkt 25) (milles on kinnitatud, et ülevõtmismeetmetest kostja vastuses lisas teatamine oli liikmesriigi sellekohase kohustuse täitmata jätmise, sest see teade oli esitatud pärast põhjendatud arvamuses ette nähtud kuupäeva).

38. Kuna nendes küsimustes on eriti asjakohane 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud),²⁴ on kõigepealt vajalikud mõned sissejuhatavad märkused selle kohtuotsuse kohta (1. jagu), enne kui analüüsin komisjoni kaalutusõigust nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi, rahaliste karistuste hindamist selle sätte alusel ja põhisumma määramist käesoleval juhul (2., 3. ja 4. jagu).

1. 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)

39. Tuleb meeles pidada, et 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)²⁵ käsitles peamiselt ELTL artikli 260 lõike 3 esemelist kohaldamisala ja karistusmaksete hindamist selle sätte alusel. Muu hulgas märkis Euroopa Kohus, et „ülevõtmise meetmetest teatamise kohustust“ tuleb tõlgendada nii, et ELTL artikli 260 lõike 3 kohaselt „peavad liikmesriigid iga kõnealuse direktiivi sätte kohta märkima ära seda ülevõtva riigisisese õiguse sätte või sätteid. Kui teatis, millele on vajadusel lisatud vastavustabel, on saabunud, peab komisjon selleks, et nõuda asjassepuutuvale liikmesriigile selles sättes ette nähtud rahalise sanktsiooni määramist, tõendama, et teatavad ülevõtmismeetmed on ilmselgelt puudu või ei hõlma asjassepuutuva liikmesriigi kogu territooriumi“.²⁶

40. Samuti märkis Euroopa Kohus, et ELTL artikli 260 lõike 3 alusel karistusmaksete määramine on õigustatud vaid siis, kui liikmesriigi kohustuste rikkumine vältab kuni ajani, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid, ning ELTL artikli 260 lõike 3 suhtes tuleb analoogia alusel kohaldada ELTL artikli 260 lõikega 2 seotud kohtupraktikat, sest mõlema sätte alusel määratavatel karistusmaksetel on üks ja sama eesmärk. Võttes arvesse oma sellekohast kaalutusõigust ja kriteeriume ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas, mõistis Euroopa Kohus Belgiale karistusmaks 5000 eurot päevas selle eest, et Belgia jättis võtmata meetmed kõnealuse direktiivi kolme artikli ülevõtmiseks ühe oma piirkonna suhtes ja jättis nendest meetmetest teatamata.²⁷

41. Selle põhjal tuleb täheldada, et kohtuotsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) on Euroopa Kohus tõlgendanud ELTL artikli 260 lõike 3 esemelist kohaldamisala nii, et see hõlmab olukorda, kus liikmesriik jätab teatamata meetmetest, millega kõnealune direktiiv mittetäielikult (osaliselt) üle võeti.²⁸ Samuti on Euroopa Kohus kasutanud ELTL artikli 260 lõigete 2 ja 3 alusel karistusmaksete hindamiseks üht ja sama meetodit, rõhutades oma kaalutusõigust ja sedalaadi karistusmaksetega taotletavat eesmärki. Tulen selle juurde oma analüüsis pärastpoole tagasi (vt käesoleva ettepaneku punktid 52, 53 ja 59).

²⁴ C-543/17, EU:C:2019:573.

²⁵ C-543/17, EU:C:2019:573.

²⁶ 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 59).

²⁷ Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, eelkõige punktid 60, 61 ja 80–89).

²⁸ 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573). Vrd kohtujurist Szpunari ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:322, eelkõige punktid 58–81) (kus on pakutud välja kitsas käsitlusviis), samuti kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441, punktid 114–145) ja minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271, punktid 41–71) (kus on pakutud välja lai käsitlusviis).

42. Kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)²⁹ tulenevalt ei saa nõustuda Rumeenia väitega – mida toetavad Belgia, Eesti ja Prantsusmaa –, et kuna Rumeenia võttis direktiivi 2015/849 osaliselt üle, ei ole ELTL artikli 260 lõige 3 kohaldatav. ELTL artikli 260 lõige 3 on käesolevas menetluses kohaldatav,³⁰ kuna komisjon tuvastas, et Rumeenia ei ole oma teatamiskohustust täielikult täitnud. On ju selge, et seni, kui Rumeenia alates 21. juulist 2019 direktiivi 2015/849 täielikult üle võttis, olid ülevõtmismeetmed puudu ja varasematest riigisisestest meetmetest ei piisanud (vt käesoleva ettepaneku punktid 34 ja 35).

2. Komisjoni kaalutusõigus ELTL artikli 260 lõike 3 alusel

43. Käesolevas asjas väidab Rumeenia, keda toetavad Belgia, Eesti, Prantsusmaa ja Poola, sisuliselt, et rahaliste karistuste määramine ei ole põhjendatud, sest komisjon ei ole käesoleva juhtumi asjaolusid arvesse võttes põhjendanud oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3.

44. Olen komisjoniga nõus, et ta ei ole kohustatud põhjendama oma otsust nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi.³¹ Põhjendan seda järeldust järgmiselt.

45. Esiteks ei tohi unustada, et ELTL artikli 260 lõige 3 võimaldab komisjonil paluda ELTL artikli 258 alusel rikkumismenetluse algatamist põhjendusel, et liikmesriik „ei ole täitnud seadusandliku menetluse kohaselt vastu võetud direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamise kohustust“, ja paluda Euroopa Kohtul mõista samas menetluses sellele liikmesriigile rahalisi karistusi. Käesolevas menetluses ei olene rahaliste karistuste määramine enam pikemast menetlusest, millega kaasneb kõigepealt esimene Euroopa Kohtu otsus, milles tuvastatakse ELTL artikli 258 alusel rikkumine, ja seejärel teine Euroopa Kohtu otsus, millega mõistetakse liikmesriigile ELTL artikli 260 lõike 2 alusel rahaline karistus selle esimese kohtuotsuse täitmata jätmise eest. Õieti on need kaks menetlust „üheks kokku pandud“.

46. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et komisjonile antud võimalus nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi on seotud komisjoni laialdase, kohtupraktikas tunnustatud kaalutusõigusega anda asi ELTL artikli 258 alusel kohtusse.³² Nagu Euroopa Kohus on märkinud, ei pea komisjon „oma otsust põhjendama ja hagi vastuvõetavus ei sõltu selle valiku aluseks olnud asjaoludest. [...] Euroopa Kohtul on vaja vaid tagada, et väidetava rikkumise suhtes võib põhimõtteliselt kasutada ettenähtud menetlust“.³³ Minu arvates peab sama kehtima ka seoses komisjoni otsusega tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3.

47. Sellega seoses võib ELTL artikli 260 lõike 3 sõnastusest („võib ta juhul, kui peab seda sobivaks, näidata ära põhisumma või karistusmakse suuruse“) võrreldes ELTL artikli 260 lõike 2 sõnastusega („näitab ta ära põhisumma või karistusmakse suuruse“), järeldada, et komisjonile on antud kaalutusõigus otsustada, kas ta nõuab ELTL artiklil 258 põhinevas menetluses ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalisi karistusi, ja ta ei ole kohustatud seda tegema.³⁴ Näib aga, et mitte miski selles sõnastuses ei kohusta komisjoni põhjendama oma otsust tugineda ELTL artikli 260 lõikele 3, kui ta ei ole kohustatud seda tegema ELTL artikli 258 alusel, kuna ELTL artikli 260 lõike 3 kontekst hõlmab ELTL artikli 258 alusel algatatud menetlust.³⁵

29 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573).

30 Ei ole kahtlust, et direktiiv 2015/849 on vastu võetud seadusandlikus menetluses, nimelt seadusandlikus tavamenetluses vastavalt selle õiguslikule alusele, ELTL artiklile 114.

31 Kohtujurist Wathelet asus oma ettepanekus kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441, punktid 104–113) samale seisukohale.

32 Vt 19. septembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-552/15, EU:C:2017:698, punkt 34).

33 26. juuni 2001. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal (C-70/99, EU:C:2001:355, punkt 17).

34 Vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen) (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 68 ja sealsed viited).

35 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 57).

48. Igal juhul peab komisjoni otsus, millega nõutakse rahaliste karistuste määramist ELTL artikli 260 lõike 3 alusel, olema põhjendatud, niivõrd kui see sisaldab individuaalset hinnangut taotletavate rahalise karistuste kohta, mille puhul on arvesse võetud juhtumi asjaolusid. Komisjoni põhjendusi, mis on seotud taotletavate rahaliste karistuste summa kindlaksmääramisel kasutatud kriteeriumide kohaldamisega, võib pidada piisavaks, et liikmesriik saaks mõista ja vaidlustada komisjoni hinnangut Euroopa Kohtu menetluses nõutavate rahaliste karistuste kohta, nagu käesolevas asjas.

49. Seda arvesse võttes asun seisukohale, et kui komisjon tugineb ELTL artikli 260 lõikele 3, ei ole ta kohustatud seda põhjendama.

3. Rahaliste karistuste hindamine ELTL artikli 260 lõike 3 alusel

50. Lähtudes sellest, et komisjoni otsus nõuda käesoleval juhul rahalisi karistusi on ELTL artikli 260 lõikega 3 kooskõlas, asun käsitlema rahaliste karistuste hindamist selle sätte alusel.

51. Esiteks, nagu olen välja pakkunud oma ettepanekus kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen),³⁶ peab komisjonil olema õigus kasutada ELTL artikli 260 lõigete 2 ja 3 alusel taotletavate rahaliste karistuste arvutamiseks ühte ja sama meetodit, kuna need karistused on samad, nende kahe sättega taotletavad eesmärgid on sarnased ning see toetab sidusat lähenemisviisi ja ettearvatavust liikmesriikide jaoks. See, et ELTL artikli 260 lõikega 2 on ette nähtud karistused „topeltrikkumise“ eest, mis seisneb liidu õiguse rikkumises ja ELTL artikli 258 alusel tehtud kohtuotsuse täitmata jätmises, samas kui ELTL artikli 260 lõikega 3 on ette nähtud karistus üheainsa liidu õiguse rikkumise eest, mis seisneb teatamiskohustuse täitmata jätmises, ei muuda selles aspektis minu arvates seda, et mõlemad sätted puudutavad liidu esmase õiguse rikkumist (vt käesoleva ettepaneku punkt 31).

52. Igal juhul ei ole komisjoni ettepanekud rahaliste karistuste määramise kohta ega arvutusmeetod, mida ta ELTL artikli 260 lõike 3 alusel kasutas, Euroopa Kohtule siduvad.³⁷ Nagu Euroopa Kohus oma otsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) tões,³⁸ peab Euroopa Kohus igas kohtuasjas juhtumi asjaolusid arvestades ning tema hinnangul vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määra lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised sanktsioonid eelkõige selleks, et hoida edaspidi ära samalaadseid liidu õiguse rikkumisi. Samuti on Euroopa Kohus ELTL artikli 260 lõike 2 kontekstis märkinud, et ettepanekud ja suunised komisjoni teatistes ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad; need on vaid kasulik lähtepunkt ning tagavad algatatud menetluse läbipaistvuse, ootuspärasuse ja õiguskindluse.³⁹

53. Nii võib asuda seisukohale, et kohtuotsusest komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)⁴⁰ tulenevalt tuleb ELTL artikli 260 lõike 3 suhtes analoogia alusel kohaldada kohtupraktikat, mis käsitleb ELTL artikli 260 lõiget 2, kuivõrd mõlema sättega ette nähtud rahaliste karistuste eesmärk on sama: karistusmaks määramine on eriti sobiv selleks, et ajendada liikmesriiki võimalikult kiiresti lõpetama rikkumist, mis sellise meetme puududes võib jätkuda, põhisumma määramine aga põhineb pigem hinnangul mõju kohta, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avalikele ja erahuvidele avaldab.

36 C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 73. Vt ka kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441, punktid 146–160) ja kohtujurist Szpunari ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:322, punkt 96).

37 Vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 74).

38 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 78) (kus on analoogia alusel viidatud 2. detsembri 2014. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Itaalia (C-196/13, EU:C:2014:2407, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika).

39 Seoses põhisummadega vt 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (C-279/11, ei avaldata, EU:C:2012:834, punkt 77). Seoses karistusmakssetega vt ka 4. juuli 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Slovakkia (C-626/16, EU:C:2018:525, punkt 83).

40 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 61) (kus on analoogia alusel viidatud 12. juuli 2005. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 81)). Vt ka käesoleva ettepaneku punkt 40.

54. Samuti on Euroopa Kohus ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas alates alustpanevast 12. juuli 2005. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Prantsusmaa⁴¹ märkinud, et ta võib välja mõista nii põhisumma kui ka karistusmaks⁴² ja et ta võib välja mõista niisuguse rahalise karistuse, mida komisjon ei ole nõudnud, kuna „rahalise karistuse määramise otstarbekust ja antud juhu asjaoludele kõige sobivama karistuse valikut saab hinnata vaid nende järelduste taustal, mida Euroopa Kohus teeb [ELTL artikli 260 lõike 2] alusel tehtavas kohtuotsuses, ja seega ei kuulu need küsimused poliitika valdkonda“.⁴³ Seega tekib küsimus, kas ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlev Euroopa Kohtu praktika on analoogia alusel kohaldatav ka ELTL artikli 260 lõike 3 suhtes seoses Euroopa Kohtu kaalutusõigusega mõista välja nii põhisumma kui ka karistusmaks või rahaline karistus, mida komisjon ei ole nõudnud.

55. Seoses sellega tuleb juhtida tähelepanu, et võrreldes ELTL artikli 260 lõikega 2 („Kui kohus leiab, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta sellele määrata põhisumma või trahvi“) on ELTL artikli 260 lõikes 3 sätestatud, et Euroopa Kohus ei tohi määrata komisjoni määratud summat ületavaid rahalisi karistusi („Kui kohus tuvastab rikkumise, võib ta asjassepuutuvale liikmesriigile määrata põhisumma või karistusmaks, mis ei ületa komisjoni määratud summat“).

56. Tõsi küll, nagu Eesti, Rumeenia ja komisjon kohtuistungil märkisid, võib ELTL artikli 260 lõikes 3 kehtestatud piirangut tõlgendada kui Euroopa Kohtu kaalutusõiguse piiramist mitte ainult summa, vaid ka väljamõistetava rahalise karistuse liigi valiku osas nii, et Euroopa Kohus ei saa mõista välja nii põhisummat kui ka karistusmaks, kui komisjon ei ole neid nõudnud, ega mõista välja teistsugust rahalist karistust kui see, mille on välja pakkunud komisjon.⁴⁴

57. Jään siiski seisukohale, mida väljendasin oma ettepanekus kohtuasjas komisjon *vs.* Hispaania (ELTL artikli 260 lõige 3 – hüpoteeklaen),⁴⁵ et Euroopa Kohtul on ELTL artikli 260 lõike 3 alusel kaalutusõigus mõista välja nii põhisumma kui ka karistusmaks või niisugune rahaline karistus, mille kohta komisjon ei ole ettepanekut teinud, võttes arvesse sama sättega ette nähtud rahalise karistuse ülemmäära. Muu hulgas tuleb tähele panna, et ELTL artikli 260 lõike 3 sõnastus viitab määratava rahalise karistuse summale, mitte aga selle karistuse liigi valikule. Sellest sõnastusest võib järeldada, et Euroopa Kohus ei või välja mõista komisjoni soovitatust suuremat rahalist karistust. Siiski ei tule seda sõnastust minu arvates tõlgendada nii, et see võtab Euroopa Kohtult kõikides olukordades kaalutusõiguse asjakohane rahaline karistus kindlaks määrata. Nii võib Euroopa Kohus olenevalt asjaoludest välja mõista rahalise karistuse, mille kohta komisjon ei ole ettepanekut teinud, või nii põhisumma kui ka karistusmaks komisjoni näidatud või sellest väiksemas summas, mis ei pea olema asjaomasele liikmesriigile lõpuks määratud kogusumma.

58. Selline tõlgendus teenib ka ELTL artikli 260 lõike 3 eesmärke, võttes arvesse seda, miks on aluslepingutes ette nähtud erinevad rahalised karistused. Nagu on märgitud käesoleva ettepaneku punktis 40: kui liikmesriik täidab oma teatamiskohustuse menetluse ajal ja seega enne, kui Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid hindab, ei saa karistusmaks välja mõista. Põhisumma aga jääb võimalusena alles, et vastata mõjule, mida see rikkumine avaldab avalikele ja erahuvidel, ja hoiatada selle rikkumise kordamise eest. Sellise olukorraga on seletatav komisjoni kohandatud praktika nõuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel algatatud menetlustes üldiselt põhisummat ja karistusmaks (vt käesoleva

41 C-304/02, EU:C:2005:444.

42 Vt 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-304/02, EU:C:2005:444, punktid 80–86) ja 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 112).

43 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 90). Vt samuti 18. juuli 2007. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa (C-503/04, EU:C:2007:432, punkt 22).

44 Vt kohtujurist Wathelet' ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-320/13, ei avaldata, EU:C:2014:2441, punkt 155) ja kohtujurist Szpunari ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:322, punktid 97–100).

45 C-569/17, EU:C:2019:271, punktid 76–78.

ettepaneku punkt 23), nagu annab tunnistust käesolev kohtuasi. Ent kui komisjon peaks välja pakkuma vaid ühte liiki karistuse, tagab Euroopa Kohtu kaalutusõigus mõista vajaduse korral välja teistsugune karistus või nii põhisumma kui ka karistusmaks vastavalt ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud ülemmäärale selleks, et nimetatud säte ei jääks soovitava toimeta.

59. Tuleb lisada, et kuigi näib, et Euroopa Kohus ei võtnud oma otsuses komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)⁴⁶ selles küsimuses otsest seisukohta, rõhutas ta oma kaalutusõigust otsustada ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahaliste karistuste väljamõistmise üle⁴⁷ ning eriti seda, et ELTL artikli 260 lõikel 3 põhinev menetlus annab Euroopa Kohtule pädevuse teostada tema „kohtufunktsiooni“ hinnangu andmisel rahalise karistuse kohta, „mida Euroopa Kohus peab konkreetse juhtumi asjaoludel kõige sobivamaks“.⁴⁸

4. Põhisumma määramine käesolevas asjas

60. ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitleva kohtupraktika⁴⁹ kohaselt oleneb põhisumma väljamõistmine ja selle summa suuruse kindlaksmääramine ELTL artikli 260 lõike 3 alusel igal konkreetset juhul kõikidest olulistest asjaoludest, mis puudutavad nii tuvastatud rikkumise tunnuseid kui ka asjaomase liikmesriigi käitumist. Oma kaalutusõigust kasutades otsustab Euroopa Kohus, kas mõista välja põhisumma, ja määrab selle väljamõistmise korral kindlaks summa, mis on asjaoludele vastav ja rikkumisega proportsionaalne. Sellega seoses kuuluvad oluliste asjaolude hulka rikkumise raskusaste, kestus ja liikmesriigi maksevõime.

61. Samuti tuleneb sellest kohtupraktikast, et põhisumma kohaldamine tugineb põhiliselt selle mõju hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmise era- ja avalikele huvidele avaldab eelkõige juhul, kui rikkumine on juba pikka aega kestnud.⁵⁰ Põhisumma maksmist ei saa määrata automaatselt, sest Euroopa Kohtul on ulatuslik kaalutusõigus otsustada, kas sellise karistuse määramine on vajalik.⁵¹

62. Selle põhjal tuleb tähele panna, et Euroopa Kohtul on ELTL artikli 260 lõike 3 alusel ulatuslik kaalutusõigus mõista vajaduse korral juhtumi asjaolude ja asjaomase liikmesriigi käitumise põhjal välja põhisumma vastuseks mõjule, mida liikmesriigi teatamiskohustuse täitmata jätmise avalikele ja erahuvidele avaldab. See, et Euroopa Kohus on pidanud asjakohaseks mõista välja põhisumma seoses ELTL artikli 260 lõikega 2 „eelkõige juhul, kui rikkumine on [...] juba pikka aega kestnud“, nagu on täheldatud käesoleva ettepaneku punktis 61, ei takista Euroopa Kohut määramast vajaduse korral põhisummat muudes olukordades, et hoida edaspidi ära samalaadseid liidu õiguse rikkumisi.

63. Kui pidada silmas karistusmaksete ja põhisumma erinevaid eesmärke (vt käesoleva ettepaneku punkt 53), on samuti selge, et kui karistusmaks, mille sisuline eesmärk on sund seoses kestva rikkumisega, mõistetakse välja vaid juhul, kui rikkumine endiselt kestab, ei ole sama käsitlusviis kohustuslik seoses põhisumma väljamõistmisega.⁵² Vastupidi Prantsusmaa ja Rumeenia seisukohtadele ei jäta see, et liikmesriik võib oma kohustused menetluse ajal täita, niisiis põhisummat eesmärgita.

46 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, eelkõige punktid 81–83).

47 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, eelkõige punktid 78, 83, 84, 89 ja 92).

48 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 58).

49 Vt 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punktid 113 ja 114).

50 Vt 2. detsembri 2014. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (C-378/13, EU:C:2014:2405, punkt 72).

51 Vt 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 63).

52 Vt 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punktid 19, 20, 44, 45, 56–58) ja kohtujurist Mazáki ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:320, punkt 80).

64. Käesolevas asjas tuleb asuda seisukohale, et põhisumma määramine on asjakohane hoiatava meetmena. Kogusummat, mille komisjon on välja pakkunud (4 536 667,20 eurot), saab vähendada (4 011 038,72 eurole), kui rakendada komisjoni ajakohastatud arvandmeid,⁵³ ja teatavaid asjaolusid arvesse võttes vahest veelgi. Seepärast, võttes arvesse kõiki käesoleva juhtumi asjaolusid, teen Euroopa Kohtule ettepaneku mõista Rumeenialt välja 3 000 000 euro suurune põhisumma.⁵⁴

65. Esimeses järjekorras, mis puudutab rikkumise raskusastet, siis on Euroopa Kohus oma otsuses komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)⁵⁵ ELTL artikli 260 lõike 3 alusel karistusmaks määramise kohta tõdenud, et direktiivi täieliku ülevõtmise tagamiseks meetmete vastuvõtmise kohustus ja nendest meetmetest komisjonile teatamise kohustus on „liikmesriikide peamised kohustused liidu õiguse täieliku tõhususe tagamisel ning seega tuleb nende kohustuste rikkumist käsitada kui ilmselgelt rasket rikkumist“. Mulle näib, et see peab seoses põhisumma määramisega paika ka käesolevas kohtuasjas.

66. Samuti, kui Euroopa Kohus võtab arvesse kriteeriume, mida komisjon käesoleval juhul põhisumma kindlaksmääramiseks kasutas, ei näi komisjoni hinnang raskusastme kohta olevat vea tagajärg, kui pidada silmas rikutud liidu õiguse sätete tähtsust ja rikkumise mõju avalikele ja erahuvidele. Juhin tähelepanu, et direktiiv 2015/849 on oluline õigusakt, mis tõkestab liidu finantsüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil.⁵⁶ See direktiiv, mille kontekst seisneb tulemusliku ja tegeliku julgeolekuliidu loomises,⁵⁷ rajaneb varasematel direktiividel ja rahvusvahelisel tegevusel selles valdkonnas ning selle eesmärk on tugevdada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist käsitlevat õigusraamistikku.⁵⁸ Samamoodi, nagu Euroopa Kohus on märkinud seoses teiste siseturgu reguleerivate direktiividega,⁵⁹ võib seda, et Rumeenia ei ole ülevõtmismeetmeid vastu võtnud ega nendest teatanud, pidada siseturu häireteta toimimist kahjustavaks ning seega on rikkumine küllaltki raske.⁶⁰

67. Oluliseks võib pidada ka Rumeenia poolt direktiivi 2015/849 ülevõtmata jätmise mõju avalikele ja erahuvidele, kuna nagu komisjon on märkinud, kujutab see rikkumine ohtu liidu finantsüsteemi kindlusele ja toimimisele, muutes selle altiks rahapesule ja terrorismi rahastamisele ning mõjutades investoreid ja kodanikke. Sellest annab tunnistust näiteks Euroopa Parlamendi 19. septembri 2019. aasta resolutsioon liidu rahapesuvastaste õigusaktide rakendamise seisu kohta,⁶¹ milles tunti muu hulgas heameelt selle üle, et komisjoni palvel on algatatud rikkumismenetlused nende liikmesriikide vastu, kes ei olnud direktiivi 2015/849 üle võtnud, ja nõuti tungival, et nad teeksid seda võimalikult kiiresti.

53 Vt komisjoni teatis „Rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Liidu Kohtule esildatava põhisumma ja karistusmaks arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamine“ (ELT 2019, C 309, lk 1). Minimaalne põhisumma on vähendatud 1 651 000 euroni. Sellega seoses, käesoleva ettepaneku punktides 25 ja 26 mainitud valemil kohaselt oleks põhisumma arvutus järgmine: $5319,68 \text{ suurune päevasumma} (1039 \times 8 \times 0,64) \times 754 \text{ päeva}$. Selle põhjal oleks komisjoni taotletav põhisumma kokku 4 011 038,72 eurot.

54 Väärrib märkimist, et summa, mille ma välja pakun, vastab teatavatele põhisummadele, mis on määratud ELTL artikli 260 lõike 2 alusel direktiivi täielikult ülevõtmata jätmise eest. Vt 31. märtsi 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Kreeka (C-407/09, EU:C:2011:196, punktid 33–44) (3 miljonit eurot) ja 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punktid 43–60) (3 miljonit eurot). Vrd neid summasid nendega, mis määrati 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punktid 65–88) (10 miljonit eurot) (kus on muu hulgas viidatud varasematele rikkumistele asjaomases valdkonnas).

55 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 85).

56 Vt direktiiv 2018/843, eelkõige põhjendus 1; direktiiv 2015/849, eelkõige artikli 1 lõige 1 ning põhjendused 1–3 ja 64.

57 Vt komisjoni 30. oktoobri 2019. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule: Kahekümnnes eduaruanne tulemusliku ja tegeliku julgeolekuliidu suunas liikumise kohta, COM(2019)552 final, lk 10–12.

58 Vt komisjoni 24. juuli 2019. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: ELi rahapesuvastase võitluse ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistiku parem rakendamine, COM(2019)360 final.

59 Vt käesoleva ettepaneku 30. joonealune märkus.

60 Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 49).

61 Vt eelkõige põhjendused A, B ja G ning punkt 1.

68. Samuti on käesoleval juhul asjakohane võtta arvesse järgmisi asjaolusid. Eeskätt – ehkki teatamata jätmise raskusastme kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta ülevõtmise ulatust,⁶² nagu on märkinud komisjon – tuleb toonitada, et käesoleval juhul ei teatanud liikmesriik ülevõtmismeetmetest üldse. Sellega seoses ei veena mind Rumeenia väide, et meetmetega, millest teatati oktoobris 2018, on direktiiv 2015/849 osaliselt üle võetud ja üldjoontes võimaldavad need selle direktiivi eesmärgi saavutada, sest Euroopa Kohus ei ole nõustunud samalaadsete argumentidega, kuna kõnealused meetmed ei vastanud asjasse puutuva direktiivi nõuetele; muidu ei oleks tuvastatud, et liikmesriik rikkus ülevõtmiskohustust.⁶³

69. Peale selle ei ole ma veendunud, et teatavaid asjaolusid, millele Rumeenia tugineb, tuleb arvesse võtta. Mis puudutab väidetavat kohtueelse menetluse lühikest kestust, siis ei ole kahtlust, et Rumeenia sai komisjonilt ametlikule kirjale ja põhjendatud arvamusele vastamiseks ning kaitse ettevalmistamiseks Euroopa Kohtu praktika kohaselt⁶⁴ mõistliku aja: Rumeenial oli kaks kuud aega vastata ametlikule kirjale ja põhjendatud arvamusele ning käesoleva hagi esitas komisjon alles siis (27. augustil 2018), kui direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmistähtaja lõpust (26. juuni 2017) oli möödunud rohkem kui üks aasta. Direktiivi 2015/849 rakendamise keerukusega seotud raskused ei ole vastuvõetav argument, sest liikmesriik ei saa tugineda oma õiguskorras kehtivatele tavadele või olukordadele, et põhjendada liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmata jätmist.⁶⁵ Olgu lisatud, et asjasse ei puutu ka see, et teistel liikmesriikidel võis olla probleeme direktiivi õigeaegse ülevõtmisega,⁶⁶ ning igal juhul, nagu on märkinud komisjon, oli Rumeenia ainus liikmesriik, kes ei olnud käesoleva hagi esitamise ajaks üldse ülevõtmismeetmetest teatanud.⁶⁷

70. Põhisumma määramist mõjutavad käesolevas asjas siiski teatavad kergendavad asjaolud. Esiteks pikendati direktiiviga 2018/843 tähtaega direktiivi 2015/849 artiklites 30 ja 31 ette nähtud tegelike kasusaajate keskregistrite loomiseks, ehkki muude selles direktiivis sätestatud kohustuste ülevõtmise tähtaega ei muudetud (vt käesoleva ettepaneku punkt 7). Ma ei näe põhjust, miks ei peaks seda ajapikendust arvesse võtma kui kergendavat asjaolu, nagu komisjon on märkinud. Teiseks on Rumeenia tõendanud, et ta on teinud menetluse ajal heauskset koostööd komisjoniga.⁶⁸ Lõpuks on väljaspool vaidlust see, et Euroopa Kohus ei ole Rumeeniat varem direktiivi õigeaegse ülevõtmata jätmise eest süüdi mõistnud.⁶⁹

71. Teises järjekorras, mis puudutab rikkumise kestust, siis on komisjon seisukohal, et seda tuleb arvutada alates direktiivi 2015/849 ülevõtmise tähtaja möödumisest, Rumeenia aga väidab, et seda asjaolu ei tule arvesse võtta, ja teise võimalusena, et lähtuda tuleb põhjendatud arvamuses seatud kuupäevast.

62 Vt 2011. aasta teatis, punkt 25, ja 2017. aasta teatis, lk 15. Sellega seoses vt 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 84).

63 Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 51). Näib, et 8. juuli 2019. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 73) ei pööranud Euroopa Kohus tähelepanu samalaadsetele argumentidele, mille esitas Belgia.

64 Vt 18. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rumeenia (C-301/17, ei avaldata, EU:C:2018:846, punkt 32). Komisjonil on küsimuses, millal paluda menetluse algatamist, laialdane kaalutusõigus: vt käesoleva ettepaneku punkt 46.

65 Vt 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 89).

66 Vt 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 120).

67 Väärrib tähelepanu, et komisjon märkis kohtuasjas komisjon vs. Iirimaa (C-550/18) kohtuistungil, et rikkumismenetlused algatati ainult Iirimaa ja Rumeenia vastu ning kõik ülejäänud liikmesriigid on direktiivi 2015/849 üleminekumeetmetest teatanud.

68 Vt 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia (C-533/11, EU:C:2013:659, punkt 60).

69 Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 55).

72. Juhin tähelepanu, et ELTL artikli 260 lõike 2 alusel määratavaid põhisummasid käsitlevas kohtupraktikas hindab Euroopa Kohus rikkumise kestuseks aja alates Euroopa Kohtu ELTL artikli 258 alusel tehtud esimese otsuse kuulutamise kuupäevast kuni kuupäevani, mil asjaomane liikmesriik on oma kohustused täitnud, või muudel juhtudel kuupäevani, mil Euroopa Kohus hindab teises kohtumenetluses faktilisi asjaolusid.⁷⁰ Seega langeb käesolevas asjas ELTL artikli 260 lõike 3 alusel põhisumma kindlaksmääramisel tähelepanu kahele peamisele aspektile.

73. Esiteks, mis puudutab rikkumise kestuse lõpphetke, siis ei ole vaidluse all see, et Rumeenia täitis oma kohustused 21. juuliks 2019, kuid näib olevat vaja välja selgitada, mis päeval hindab Euroopa Kohus ELTL artikli 260 lõike 3 alusel algatatud kohtumenetluses faktilisi asjaolusid – seda eriti õiguskindluse ja põhisumma hoiatava mõju huvides. Kuna ELTL artikli 260 lõike 3 alusel algatatud kohtumenetluses on tõenäoline, et liikmesriigid teatavad ülevõtmismeetmetest menetluse eri staadiumite ajal, peaks olema fikseeritud ajahetk, et Euroopa Kohus saaks täita oma kohtulikku funktsiooni.⁷¹ Selleks näib minu arvates asjakohane viidata viimase kohtuistungiga kuupäevale kohtuasjas või kui kohtuistungit ei peeta, kirjaliku menetluse lõpule (nimelt kuupäevale, mil menetlusosalistele teatatakse, et asja lahendab üks või teine Euroopa Kohtu koosseis), sest see on menetlusosaliste jaoks viimane võimalus esitada seisukohti selle kohta, mil määral asjaomane liikmesriik oma kohustusi täitis, ja millised rahalised karistused tuleb mõista.⁷²

74. Teiseks, mis puudutab rikkumise kestuse algushetke, siis näib mulle, et põhisumma seisukohast on kõnealuses direktiivis ette nähtud ülevõtmise tähtaeg asjakohasem kui põhjendatud arvamuses seatud tähtpäev, sest see vastab paremini ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud eesmärgile, milleks on muu hulgas innustada liikmesriike võtma direktiive üle õigel ajal.⁷³ Seevastu, kui ELTL artikli 260 lõike 3 alusel põhisumma määramine tuleks võimalusena kõne alla alles pärast põhjendatud arvamuses seatud tähtaja möödumist, tekiks oht, et direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtajal ei oleks vahetut mõju, niikaua kui komisjon liikmesriigi suhtes samme ei astu. Samuti ei tohi unustada, et erinevalt karistusmaksetest, mis võimaldavad sundida liikmesriiki tulevikus rikkumist lõpetama, puudutab põhisumma varasemat käitumist ja võimaldab tagada, et liikmesriigid ei pea enne rikkumise heastamiseks meetmete võtmist paremaks ära oodata menetluse algust,⁷⁴ mis võib aga juhtuda, kui lähtuda põhjendatud arvamuses seatud kuupäevast.

75. Seega näib minu pakutav lähenemisviis kehtivat rohkem põhisumma kui karistusmaksete kohta, millega seoses on Euroopa Kohus võtnud kohtuasjas komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud)⁷⁵ rikkumise kestuse hindamisel arvesse asjakohases direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtaja lõppu. Igal juhul, kui Euroopa Kohus minu ettepanekuga ei nõustu, võib kõnealuses direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtaja lõpust möödunud aega pidada osaks rikkumise raskusastme hindamisest, nagu on tehtud ELTL artikli 260 lõiget 2 käsitlevas kohtupraktikas.⁷⁶

70 Vt 25. juuni 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Tšehhi Vabariik (C-241/11, EU:C:2013:423, punkt 46) ja 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa (Derrybrieni tuulepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 122).

71 Vt sellega seoses kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Kreeka (C-387/97, EU:C:1999:455, punktid 56–58).

72 Vt sellega seoses 17. novembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (C-496/09, EU:C:2011:740, punkt 84). Seoses karistusmaksetega vt ka 31. mai 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (C-251/17, ei avaldata, EU:C:2018:358, punktid 64 ja 65) ning kohtujurist Trstenjaki ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Saksamaa (C-503/04, EU:C:2007:190, punktid 62, 63 ja 88).

73 Vt 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 52).

74 Vt kohtujurist Poirares Maduro ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Itaalia (C-119/04, EU:C:2006:65, punkt 46). Vt ka käesoleva ettepaneku punkt 53.

75 8. juuli 2019. aasta kohtuotsus (C-543/17, EU:C:2019:573, punkt 88).

76 Vt 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa (C-374/11, ei avaldata, EU:C:2012:827, punktid 38 ja 52). Vt ka kohtujurist Fennelly ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Kreeka (C-197/98, EU:C:1999:597, punkt 43).

76. Käesoleval juhul, võttes arvesse aega, mis möödus direktiivis 2015/849 ette nähtud ülevõtmistähtaja lõpust (26. juuni 2017) kuni kuupäevani, mil Rumeenia oma kohustused täitis (21. juuli 2019), oli rikkumise kestus ligikaudu 25 kuud, mida võib pidada märkimisväärseks.⁷⁷ Juhin tähelepanu, et liikmesriigi kohustust võtta direktiivi ülevõtmiseks vajalikud meetmed ei ole iseenesest peetud niisuguseks, milles esineks ühtegi erilist raskust.⁷⁸ Sellegipoolest tuleb täheldada, et liikmesriigi õigusaktidega, millest teatati juulis 2019, tagati küll hilinevalt, kuid siiski direktiivi 2015/849 täielik ülevõtmine.

77. Lõpuks ei ole Rumeenia esitanud Euroopa Kohtule tõendeid oma maksevõime kohta.

78. Seepärast teen kõiki käesoleva kohtuasja asjaolusid arvesse võttes Euroopa Kohtule ettepaneku mõista Rumeenialt välja põhisumma 3 000 000 eurot.

VI. Kohtukulud

79. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude hüvitamist ja Rumeenia kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Rumeenialt. Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1, mille kohaselt kannavad menetlusse astunud liikmesriigid oma kohtukulud ise, tuleb Belgia, Eesti, Prantsusmaa ja Poola kohtukulud jätta nende endi kanda.

VII. Ettepanek

80. Seda arvesse võttes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

1. Tuvastada, et kuna Rumeenia ei võtnud 26. juuniks 2017 direktiivi 2015/849 ülevõtmiseks vajalikke meetmeid või vähemalt ei teatanud nendest meetmetest, on ta jätnud täitmata oma kohustused, mis tulenevad selle direktiivi artiklist 67.
2. Mõista Rumeenialt välja põhisumma 3 000 000 eurot.
3. Mõista Rumeenialt välja kohtukulud.
4. Jätta Belgia, Eesti, Prantsusmaa ja Poola kohtukulud nende endi kanda.

⁷⁷ Vt 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Rootsi (C-270/11, EU:C:2013:339, punktid 57 ja 58) (27 kuud) ja 13. juuli 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania (C-388/16, ei avaldata, EU:C:2017:548, punkt 40) (29 kuud).

⁷⁸ Vt 31. märtsi 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Kreeka (C-407/09, EU:C:2011:196, punkt 33).